

Přehlídka oceněných skladeb skladatelské soutěže

liturgické hudby

ke 100. výročí úmrtí

Antonína Dvořáka

2. května 2004 , 17.40

katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Společnost pro duchovní hudbu ve spolupráci se společnou liturgickou komisí pražské arcidiecéze a plzeňské diecéze vyhlásila v na podzim roku 2003 skladatelskou soutěž pro skladby určené k liturgii.

Byla to do značné míry přelomová akce. Od pádu totality to bylo poprvé, co taková soutěž s účastí církve byla vyhlášena, poprvé ji skladatelé vzali vážně a obeslali víc než padesáti skladbami.

Soutěž byla vyhlášena v kategoriích sborová tvorba, lidový zpěv a varhanní přede hry k písním z kancionálu. Snad to nebylo poslední kolo, ale pouhý začátek další formy hledání hudebního výrazu současného hudebního i liturgického myšlení.

Neuslyšíte dnes žádné převratné výboje moderního hudebního umění. Skladatelé se drželi (a bylo tak předepsáno) možností amatérských těles, která na našich kůrech působí (od těch výbojů jsou naopak koncerty současné duchovní hudby, které SDH pořádává na podzim). Bylo naším záměrem, a skladatelé nás pochopili, přispět do pokladnice toho, co si vlastními silami můžeme v kostele při bohoslužbách troufnout. Troufnout, ale bez uzardění, s pokorou, ale bez falešné skromnosti.

Dnešní prezentace je vyvrcholením více než dvouleté práce SDH, protože skladatelskou soutěž předcházela ještě soutěž textařská. Vyvrcholením, ne však jediným nebo nejdůležitějším výsledkem. Tím je to, že se ukázalo, že „to jde“ a že tvůrci mají síly a jsou ochotni je nabídnout, dále možnost šíření oceněných (a dalších povedených) skladeb prostřednictvím internetu (www.sdh.cz)

Jak se dílo podařilo, oceníte dnes sami. Nejlepší vybrané skladby dnes uslyšíte, ano, sami si některé zazpíváte, Protože varhanní preludia i postludia jsou určena ke zpěvu lidu, pokusíme se je tak i dnes předvést. Prosíme Vás tedy, vážení posluchači, zapojte se do zpěvu toho, co máte v programu v notách, alespoň tak, jak tak činíte ve své farnosti, nebo raději ještě lépe.

Na závěr tohoto úvodu bych chtěl jménem SDH poděkovat J.E. Miloslavu kardinálu Vlkovi, arcibiskupovi pražskému a J.M. Františku Radkovskému, biskupovi plzeňskému za zájem a podporu, se kterou naše snahy sledovali, podporovali a radou přispívali, dále pak všem organizátorům a interpretům dnešní přehlídky, kteří to dělali a dělají většinou jen z lásky k Bohu a lidem, k užítku našemu i celé Jeho svaté církve.

Jiří Kub

Antonín Dvořák – Biblické písně (Slyš, ó, Bože, volání mé; Popatřiž na mě; Bože, Bože, píseň novou) ve sborové úpravě J. Burghausera

Břevnovský chrámový sbor pod vedením Adolfa Melichara,
na varhany provází Marek Čihař

1. Bo - že, chvá - lí - me te - be, Pa - ne, moc tvou
2. Vše, co jen chvá - lit mů - že, che - ru - bo - vé,
ve - le - bí - me, kte - rou zná zem i ne - be,
se - ra - fo - vé, chvá - lí tě, vel - ký Bo - že,
všem tvým skut - kům se di - ví - me; když se vše v svě -
ne - be, ze - mě zá - stu - po - vé, o - de - všech jsi
- tě mě - ní, ty sám jsi bez pro - mě - ny.
na - zý - ván: Sva - tý, Sva - tý. Sva - tý Pán.

Jan Bernátek: Varhanní dohra k písni

na varhany hraje a doprovází autor

Jan Bernátek: Varhanní předejhra k písni „Andělský chlebe“
na varhany hraje a doprovází autor

An-děl-ský chle-be, nám da-ný z ne-be, nej-mi-lej-ší
Ty nás v mi-los-ti sy-tíš v svá-tos-ti, nej-mi-lej-ší
Je-ží-ši; v te-be vě-ří-me, te-be sla-ví-me,
Je-ží-ši; se-be nám dá-váš, ži-vot roz-dá-váš,
dob-rý Je-ží-ši, lás-ko nej-vyš-ší.
dob-rý Je-ží-ši, lás-ko nej-vyš-ší.

Hle, z ne-be k nám se-stou-pil Syn Bo-ží na ol-tář,
svou kr-ví nás vy-kou-pil, k nám sklá-ní bož-skou tvář;
chce bý-ti na-ším hos-tem, svá srd-ce chys-tej-me a
zas-vět-me je ctno-stem, Přijď, Pa-ne! vo-lej-me.

Jan Bernátek: Varhanní mezihra

Ó vítěj, Kriste Pane, / již tebe objímám, / stvoř ve mě srdce čisté, / ať
v dobru prospívám. / Sil mě svou krví, tělem, / ať víru zachovám / a s
d'ablem nepřitelem / v boj vítězný se dám.

Jiří Bříza: Mešní proprium o Panně Marii

Břevnovský chrámový sbor pod vedením Adolfa Melichara,
na varhany provází Marek Čihař

Introit:

Ant: Požehnaná jsi, Panno Maria, od Pána nejvyššího Boha mezi všemi ženami na zemi. On tak proslavil tvé jméno, že nevymizí tvá chvála z lidských úst.

V: Bůh je naše útočiště a síla, osvědčil se jako nejlepší pomocník v nouzi.

V: Proto se nebojíme, i kdyby se kácela země, i kdyby se hory řítily do hlubin moře.

Ant.

V: Ať se bouří moře, pění jeho vody, ať se třesou hory, když se moře vzdouvá,

V: s námi je Hospodin zástupů, Bůh Jakubův je náš tvrzí.

Ant.

Zpěv před Evangeliiem:

Aleluja. Blahoslavená jsi, Panno Maria! Tys uvěřila, že se splní to, co ti bylo řečeno od Pána. Aleluja.

K přípravě darů:

Ant: Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami, aleluja.

V: Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci.

V: Vítězství je dílem jeho pravice, jeho svatého ramene.

Ant.

V: Hospodin uvedl ve známost svou spásu, před zraky pohanů zjevil svou spravedlnost.

V: Rozpomenu se na svou dobrotu a věrnost Izraelovu domu.

Ant.

K přijímání:

Ant.: Blahoslavít mě budou všechna pokolení, neboť Bůh shlédl na svou nepatrnou služebnici.

V: Velebí má duše Hospodina a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli, neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici.

V: Od této chvíle mě budou blahoslavít všechna pokolení, že mi učinil veliké věci ten, který je mocný.

Ant.

V:

Petr Chaloupský (text Michal Tejček): Píseň ke sv. Josefu
na varhany doprovází autor

1. Krá - čel jsi ces - tou má - lo pro - šla - pa - nou
2. Byl's pou - hý te - sař, mu - ži na - za - ret - ský,
3. Když do vyh - nan - ství ve - dl's Dí - tě s Mat - kou

po - ko - ry, ti - cha, bez zby - teč - ných slov,
k to - bě však mlu - vil Bo - ží po - el sám.
a vo - běť dal jsi po - hod - lí a klid,

za - tím - co ji - ní křiv - dy splá - cí ra - nou
Ať v u - ších ztich - ne ví - ři - vý hluk svět - ský
Pán v bez - pe - čí byl, byť jen chví - li krát - kou,

a z ře - čí sta - ví jis - to - tě své krov.
a slo - vo sva - té přij - de ta - ké k nám. Jo - se - fe, chrá - nil's
vždyť na smrt pro nás ča - sem zvo - lil jít.

Kris - ta s Ma - ri - í, i my dnes o tvou ně - hu pro - sí - me.

Jo - se - fe, chrá - nil's Kris - ta s Ma - ri - í, i my dnes o tvou

ně - hu pro - sí - me.

Stanislav Jelínek: Proprium k Neděli Dobrého Pastýře
Břevnovský chrámový sbor pod vedením Adolfa Melichara,
na varhany provází Marek Čihař

Introit:
Země je plná Hospodinovy milosti, jeho slovem vznikla nebesa, aleluja

Communio:
Dobry pastýř, který dá svůj život za své ovce a byl ochoten zemřít za své ovce,
vstal z mrtvých, aleluja.

Otto Šimek: Preludium a postludium z „Mariánského triptychu“ pro varhany na téma Jako ta růžička krásná.
na varhany hraje Miroslav Pšenička

Preludium

Ja - ko ta rů - žič - ka krás - ná, nad hvě - zdy, nad slun - ce jas - ná, Ma - ri - a
Vlád - ce všech an - děl - ských sbo - rů vtě - lil se pro spá - su tvo - rů; svě - ta hřích

sva - tá je Pan - na, pře - čis - tá ro - dič - ka Pá - na, po - žeh - na - ná.
kr - ví svou ob - myl, tem - nos - tí nad - vlá - du zlo - mil Pán všch ča - sů.

Postludium

Karel Martínek jr.: (text Michal Tejček): Píseň ke sv. Josefu
na varhany doprovází Miroslav Pšenička

4. Kéž i my, Kri - ste, Te - bou pro - vá - ze - ni hned vy - kro - čí - me,
5. Na dla - ních zhru - blých kaž - do - den - ní pra - cí cho - val jsi Kri - sta,
6. Ten ti - chý pla - men at' v nás ne - zha - sí - ná, jenž za - ží - há se

když nás za - vo - láš, na ces - tu, kte - rá na - še zvy - ky mě - ní,
k srd - ci při - ví - jel a když se v srd - cích Bo - ží blíz - kost ztrá - cí,
Bo - ží blíz - kos - tí a hře - je ja - ko prv - ní po - hár ví - na,

na je - jím kon - ci če - ká O - tec náš.
Pán svo - lí, a - bych o - ku - sit jej směl. Jo - se - fe, chrá - nil's Kri - sta s Ma - ri - i,
jenž vy - pi - je - me v Je - ho krá - lov - ství.

i my dnes o tvou ně - hu pro - sí - me.

Miroslav Pšenička: Preludium, interludium a postludium
k písni „Kristus příklad pokory“

na varhany hraje autor

Kri - stus, při - klad po - ko - ry, náš Pán mi - los - ti - vý,
V chu - dé chý - ši pas - týř - ské se z Pan - ny na - ro - dil,

Ot - ce své - ho Syn mi - lý a jed - no - ro - ze - ný,
ce - lý ži - vot v chu - do - bě a stras - ti mno - hé žil,

pro hříš - né - ho člo - vě - ka rá - čil bý - ti chu - dý
v ci - zím kra - ji ma - tič - ka jej mi - lá skrý - va - la,

a byl na tom - to svě - tě vel - mi po - ní - že - ný.
bez - ži - vo - tí dí - tě - te když zlo - ba hle - da - la.

Jan Slimáček: 3 mariánské sbory z mešního propria
k Panně Marii.

zpívá Pražský katedrální sbor pod vedením Josefa Kšici,
na varhany doprovází Miroslav Pšenička

Benedicta es tu, Virgo María a Dómino Deo excélsio prae ómnibus muliéribus
super terra; quia nómen tuum ita magnificávit, ut non recédát laus tua de ore
hóminum.

Požehnaná jsi, Panno Maria před všemi ženami na zemi od Pána, Boha nebes.
Proto tvé jméno budou velebit tak, že neustane mezi lidmi tvoje chvála.

Benedicta es tu, Virgo María a Dómino Deo excélsio prae ómnibus muliéribus
super terra; quia nómen tuum ita magnificávit, ut non recédát laus tua de ore
hóminum.

Požehnaná jsi, Panno Maria před všemi ženami na zemi od Pána, Boha nebes.
Proto tvé jméno budou velebit tak, že neustane mezi lidmi tvoje chvála.

Ave María, grátia plena, Dóminus tecum: benedicta tu in muliéribus et benedictus fructus
ventris tui. Alleluia.

Buď pozdravena Maria, plná milosti. Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod
života tvého. Aleluja.

Letáre, Virgo Mater, quia surréxit Christus de sepúlchro. Alleluia.

Raduj se, Panno a Marko, neboť Kristus vstal z hrobu, aleluja.

Jan Bernátek: Varhanní postludium k písni „Skrytý Bože“

na varhany hraje a doprovází autor

Skry - tý Bo - že, vrou - cně te - be ctí - me, s ne - be - šťa - ny te - be ve - le - bí - me:
Dík buď to - bě, Kris - te do - bro - ti - vý, že tvé tě - lo pře - sva - té nás ži - ví.

Sva - tý, Sva - tý, Sva - tý, Sva - tý, vždy - cky Sva - tý, Je - žíš Kri - stus z vý - so - sti

v nej - svě - těj - ší svá - to - sti.

Karel Martínek: Země je plná Hospodinovy milosti – introit
k Neděli Dobrého pastýře

zpívá Pražský katedrální sbor pod vedením Josefa Kšici,
na varhany doprovází Miroslav Pšenička

Ant.: Země je plná Hospodinova milosrdenství, aleluja. Jeho slovem byla upevněna nebesa, aleluja, aleluja.

V: Zpívejte, spravedliví, Hospodinu, přímým lidem sluší se ho chválit. Hospodinu vzdejte chválu při cítaře, zpívejte mu žalmy s harfou o deseti strunách.

Ant.

Zpívejte Hospodinu píseň novou, hrejte dobře za hlaholu polnic. Neboť slovo Hospodina je přímé, Hospodin v každém svém díle je věrný.

Ant.

Píseň „Svatý Václave“ s dohrou Jana Bernátka, na varhany hraje autor

O autorech:

Jan Bernátek (1950)

vystudoval JAMU v Brně v oborech klavír, varhany a skladba. Na domácích a zahraničních skladatelských soutěžích obdržel doposud celkem 10 cen. V současné době se věnuje též pedagogické činnosti na Gymnáziu Jana Nerudy s hudebním zaměřením.

Ing. Jiří Bříza (1931 – 9.4.2004)

se narodil dne 21.4.1931 v Krucemburku. Byl třetím ze šesti dětí. Již od útlého věku byl se svým bratrem Karlem činný jako ministrant a zpěvák na Svaté hoře v Příbrami. V roce 1950 byl v setptimě gymnázia násilně odvezen ze studia na Králíky, kde byl (opět společně se svým bratrem) vězněn. Část vojny strávil v oddílu PTP na Klíčově na nucených pracích. Po vojně odjel za pracovní příležitostí na sever Čech, kde se seznámil se svou ženou. Vystudoval Hornickou průmyslovou školu v Příbrami a následně Vysokou školu báňskou v Ostravě. Po studiích pracoval jako inženýr hydrogeolog.

Chrámové hudbě se věnoval celý život. Byl varhaníkem v několika kostelích, uvedme např. Kopisty a Most. Kromě vedení sboru Cantores Sancti Venceslai se věnoval též skladbě. Jeho úctyhodný opus čítá několik stovek děl.

Jiří Bříza nás opustil na Velký pátek dne 9.4.2004.

ing. Petr Chaloupský (1964)

narozen v Praze. Po skončení středoškolských studií, absolvoval na ČVUT Praha, fakultu pozemního stavitelství a CAD grafiku. Klavír studoval u prof. Milady Pokorné, varhany, harmonii a improvizaci u prof. Josefa Popelky. V současné době působí jako ředitel kůru a varhaník v dominikánském kostele sv. Jiljí, Praha. Je též uměleckým vedoucím a dirigentem smíšeného sboru Schola dominicana. Většina jeho skladeb je z oblasti duchovní hudba (vokální, instrumentální a varhanní). Ukázky skladeb jsou volně ke stažení v archivu na adrese www.chaloupsky.op.cz

Stanislav Jelínek (1945)

působí na pražské Konzervatoři J. Ježka jako pedagog skladby a hudební teorie. Patří k autorům slohové syntézy mezi oblastí tradiční hudby a oblastí Musica Nova. Jeho rozsáhlé dílo zahrnuje skladby duchovní (např. Magnificat), kantátové (např. Jozue), ale i světské (2 symfonie, symf. báseň Ad fontes). Je autorem opery Komédie plná lásky.

Otto Šimek (1928)

vystudoval po maturitě na gymnáziu houslovou hru na pražské konzervatoři. Kromě několika konzultací u prof. Jaroslava Řídkého je ve skladbě autodidaktem. Jeho skladatelská činnost zahrnuje skladby komorní i orchestrální, vokální, varhanní a skladby pro děti. Ve skladatelských soutěžích se dostalo ocenění jeho varhannímu Ricercaru sopra B-A-C-H, kvartetu Malá domácí hudba a kantátě Pochvala svatého Vojtěcha.

Karel Martínek jr. (1979)

se narodil v Olomouci. Absolvoval Cyrilometodějské gymnázium v Prostějově, nyní studuje na katedře muzikologie Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V hudbě se začal vzdělávat na ZUŠ Žerotín v Olomouci a to u prof. L. Pulcherta v oboru klavír a u prof. M. Pustějovské v oboru varhany. V letošním roce se zúčastnil přijímacího řízení na JAMU v Brně na obor Hra na varhany, rozhodnutí dosud neobdržel. Od roku 1994 působí jako varhaník v katedrále sv. Václava v Olomouci a v posledních letech též jako pomocný varhaník na Englerových varhanách v chrámu sv. Morice v Olomouci.

Hudba je jeho životní vášní, kromě hry na varhany se věnuje také skladbě. Mimo několika skladeb pro varhany a písně k sv. Josefu byla minulý rok na Boží hod velikonoční provedena v olomoucké katedrále jeho Velikonoční mše pro orchestr, sbor a varhany. Největším oblastí jeho zájmu je kromě německého baroka zejména francouzská hudba 19. a 20. stol. Proto se v poslední době věnuje studiu varhanní literatury L. Vierneho a M. Dupre.

Miroslav Pšenička (1974)

se narodil v Milevsku, kde se učil na místní hudební škole na klavír a trubku. Po maturitě na Středním odborném učilišti strojírenském studoval Konzervatoř v Českých Budějovicích, obor chrámová hudba (varhany – J. Chaloupková, dirigování – P. Chromčák). Po absolutoriu pokračoval ve studiu na Akademii múzických umění v Praze (J. Hora – varhany, J. Tůma – improvizace). Působil 10 let jako varhaník premonstrátského kláštera v Milevsku, učil na Konzervatořích v Českých Budějovicích a v Praze. V současné době zastává funkci varhaníka a ředitele kůru v Katedrále sv. Bartoloměje v Plzni.

Jan Slimáček (1939)

studoval v letech 1954-59 hru na flétnu a varhany na Vyšší hudební škole v Kroměříži. Moderní skladebnou orientaci získal v kompoziční třídě prof. Miloslava Kabeláče na Státní konzervatoři v Praze (1959-62). Životním působištěm Jana Slimáčka se stala Plzeň, kde od roku 1967 pracoval jako hudební režisér a redaktor v hudební redakci čs. rozhlasu, později rozšířil svoji činnost i do oblasti hudební pedagogiky. Jeho tvorba mu získala nejedno ocenění na významných soutěžích a festivalech a byla hrána v řadě zemí (např. v Kanadě, Německu, SSSR, Rakousku, Finsku, Anglii aj.)

Slimáčkova hudba imponuje čistotou formové struktury, svébytností hudebního projevu, úsporností v tématické práci, invenční nápaditostí a smyslem pro zvukovou barevnost.

Z jeho orchestrálních prací vzbudily mimořádný ohlas Tři miniatury pro komorní orchestr, symfonický obraz Předehra vítězství, Quattro intermezzi, Dramatický obraz a dále Concertino pro akordeon, elektrovox a orchestr, první dílo toho druhu ve světové literatuře. Vokální skladby reprezentují kantáty Musica e canto pro recitátora, sbor a orchestr (na biblický text) a De amicitia pro sólo, sbor a orchestr (na latinský text A. Špeldy).

Karel Martínek (1953)

S jeho dětstvím je spojena milovaná Olomouc. Rodiče se do tohoto města přistěhovali v roce 1954, když mu byl 1 rok. V základní umělecké škole mu byla od 6 let vštěpována láska ke hře na klavír. Vždy jej zajímala především vážná hudba. Po ukončení studia na vysoké škole se s manželkou a dvěma malými dětmi přestěhoval do Ješova a začal pracovat jako zubní lékař v nedalekých vesnicích Bouzov a Luká. Doslova si zamiloval kostel sv. Libora v Konicích. Hraje zde pravidelně na varhany při nedělní mši sv. od roku 1988. Spolu s několika mladými lidmi začali zpívat žalmy a ordinária. Kolektiv se postupně rozrůstal a bylo možno nacvičovat i náročnější věci. Začal tedy skládat pro sbor vlastní skladby. Některé z nich zpívali v r. 2001 a 2002 na Festivalu duchovní hudby sv. Cecílie v Ústí nad Orlicí. Dvakrát navštívili také Padenborn v Německu. V r. 2000 jsem složil Karel Martínek mši "Missa Es dur" a v nedávné době dokončil "Vánoční mši". Se zpěváky jeseneckého sboru se scházíme pravidelně každý pátek. Jejich chuť zpívat mi dává elán k další práci.

Modlitba za obnovu církevní hudby

Všemohoucí Bože, Otče veškerého světla, Stvořiteli světa, který jsi nás stvořil ke svému obrazu jako ty, kteří vnímají i tvoří, shlédni do propastné temnoty našich srdcí a pohleď na tu nevýslovnou bídu, do které upadla naše duše i naše hudba od té doby, co nás ovládla slepota k nádheře tvé pravdy.

Ó, Pane, který jsi kdysi vyslyšel nářek Izraele zotročeného v Egyptě a který jsi velkou mocí národ zachránil a vyvedl jej spolu s tvým prorokem Mojžíšem na poušť, pošli nám nyní lidi vidoucí, kteří opět otevřou naše oči, aby uzřely tvé neporušitelné světlo. Ó, Pane, který jsi vložil Mojžíšovi na břehu Rudého moře do úst vítěznou píseň, ve které byla tvé velebnosti nabídnuta odpovídající chvála a úcta, pošli nám vybrané hlasatele a učitele, milovníky liturgie i hudby, kteří obnoví střízlivou a ušlechtilou práci nádheru bohoslužeb tak, aby nám byly znamením liturgie nebeské. Kéž nás učí patřit s čistým srdcem na nádheru tvého Syna Ježíše Krista a vyjádřit to, co jsme uviděli, v hudbě hodné vidiny tak úžasné.

Skrze téhož Ježíše Krista, tvého Syna, tvé Slovo, tvou Píseň a tvou Krásu, ve kterém všechno trvá a skrze něhož je v síle Ducha svatého vše povoláváno k jednotě s tebou na věky. Amen.